

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Осичанського Віктора Володимировича
на тему «Методичні основи архітектурно-планувальної організації
спеціальних закладів дошкільної освіти»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»
в галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»

Актуальність теми дисертації. Система дошкільної освіти в Україні на сьогодні формується із різних типів дошкільних закладів, що можуть містити ясельні (для дітей до трирічного віку), а також дошкільні групи (для дітей від 3 до 6 років). Не можна оминати увагою той факт, що у багатьох містах України існує досить гостра проблема нестачі дошкільних закладів (в т.ч. придатних для перебування дітей з особливими фізичними потребами), вирішити яку можна шляхом будівництва нових сучасних об'єктів із врахуванням прогресивного світового проектного досвіду та результатів наукових досліджень.

До питання проектування сучасних дитячих дошкільних закладів необхідно підходити максимально уважно та творчо, оскільки дані заклади є надзвичайно важливими об'єктами з містобудівної, естетичної та просвітньо-виховної точки зору. Зважаючи на те, що дані об'єкти проектуються для дітей, їх об'ємно – планувальному та естетичному рішенням необхідно приділяти підвищену увагу. Саме тому наукове обґрунтування нових типологічних моделей будівель дошкільних закладів, розробка принципів їх розташування та проектування, формування інклюзивних внутрішніх та зовнішніх просторів, впровадження конструктивно - планувальних рішень із підземним простором-укриттям, є досить актуальним науково-прикладним завданням для архітектурної галузі.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Обґрунтованість та достовірність здобутих результатів базуються на застосуванні системного містобудівного підходу, функціонально-просторового моделювання порівняльно та графоаналітичного аналізу, впровадженням рекомендацій автора в проектну практику (про що свідчить акт впровадження результатів дослідження).

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в наступному:

- удосконалено об'ємно-просторові рішення трьох базових типів будівель (інклюзивного хабу, навчально-реабілітаційного комплексу та ресурсного центру);
- запропоновано класифікацію закладів за режимом експлуатації, об'ємно-планувальною композицією та ступенем захищеності від воєнних загроз;
- запропоновано містобудівні підходи до формування мережі спеціальних закладів на основі часових ізохрон транспортної доступності;
- дістали подальшого розвитку підходи до проєктування та інтеграції захисних споруд цивільного захисту подвійного призначення, що забезпечують безперервність процесів.

Наукові дослідження були виконані здобувачем на кафедрі архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд (АПЦБС) Київського національного університету будівництва і архітектури під керівництвом завідуючого кафедри АПЦБС, доктора архітектури, професора, Куцевича Вадима Володимировича.

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання обґрунтування містобудівних підходів, удосконалення типології та функціонально-планувальних рішень спеціальних закладів дошкільної освіти з урахуванням вимог цивільного захисту та раціонального використання території виконано в повній мірі.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Осичанського В. В. повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у наукову проблему формування архітектури сучасних закладів дошкільної освіти.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що під час написання

дисертації Осичанський Віктор Володимирович дотримувався принципів наукової доброчесності.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертаційна робота написана українською мовою.

Структура дисертації чітка та логічна. Автор коректно застосовує архітектурну термінологію.

Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг дисертації 244 сторінки. У вступі автором окреслено актуальність дослідження, визначено мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження.

У першому розділі «ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ» здійснено огляд передумов формування спеціальних закладів дошкільної освіти в Україні; огляд літературних джерел та закордонного досвіду проектування аналогічних споруд. Автором зацентровано увагу на неефективності функціонуючих спецшкіл-інтернатів; запропоновано класифікацію за містобудівним значенням, об'ємно-просторовою композицією та ступенем захищеності.

У другому розділі «МЕТОДИ І ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ» автором запропоновано загальну методику дослідження із застосуванням системного підходу; класифіковано зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на формування спеціальних закладів дошкільної освіти; розроблено номенклатуру приміщень і принципи функціонального зонування, а також методику оцінки ефективності архітектурних рішень.

У третьому розділі «РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОЄКТУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ» автором запропоновано містобудівні моделі розміщення закладів із застосуванням часових ізохрон, обґрунтовано номенклатуру трьох перспективних типів (хаб, НРК, ресурсний центр) та сформовано вимоги до об'ємно-просторових рішень спеціальних закладів дошкільної освіти із укриттями подвійного призначення.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у трьох статтях у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України та оприлюднювались на шести наукових фахових конференціях, що дало змогу науковій спільноті ознайомитись із основними результатами дослідження. .

Наукові публікації здобувача відповідають кваліфікаційним вимогам, що висуваються до здобувачів ступеня доктора філософії. У трьох фахових статтях висвітлено містобудівний контекст, еволюцію типології та принципи формування перспективних типів спеціальних закладів дошкільної освіти. Всі оприлюднені праці є одноосібними. Участь у науково-практичних конференціях засвідчує апробацію розроблених практичних рекомендацій у науковому середовищі.

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі висвітлені у наукових публікаціях здобувача та доповідях.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

1. При обґрунтуванні актуальності дослідження автору доречно було б навести офіційні статистичні дані (із посиланням на офіційний джерела, електронні ресурси) щодо кількості дітей із особливими фізичними потребами в Україні, що потребують перебування у спеціальних закладах дошкільної освіти, що дало б базис для розуміння реальних потреб у проектуванні та будівництві даних установ в державі. На ст. 169 дисертаційної роботи у методиці розрахунку потреби у закладах згадується «медична статистика ВООЗ...», однак відсутні посилання на офіційні джерела.

2. Серед методів дослідження автором на ст. 100 зазначено застосування метода натурного обстеження («...фотофіксація, функціональні обміри, аналіз пішохідних потоків та зонування ділянок»), однак не зазначено які саме

вітчизняні та закордонні об'єкти було обстежено і які результати отримано, не наведено графічні матеріали обстеження (рівень II на рис.2.1). Також у дослідженні зазначений метод анкетування, однак не надана інформація стосовно респондентів, винесених на опитування питань та отриманих результатів опитування. Дана інформація могла б стати вагомим науковим підґрунтям для визначення подальших шляхів розвитку та формування архітектури сучасних типів спеціальних закладів дошкільної освіти.

Аналіз літературних джерел здобувачем проведений не у повному обсязі, не приділена достатня увага дослідженням вітчизняних вчених-архітекторів стосовно архітектури дошкільних та лікувальних закладів, інклюзивності, енергоефективності. На ст.73 дослідження у тексті згадується «аналіз архівних матеріалів і історичних розвідок...», однак у списку використаних джерел відсутні посилання на архівні справи.

3. До розглянутих автором факторів впливу на формування спеціальних закладів дошкільної освіти (Рис. 2.4 «Фактори впливу на СЗДО» ст.112) доречно було б додати медичний фактор з метою врахування при проектуванні думок та пропозицій відповідних спеціалістів-медиків щодо шляхів удосконалення дошкільних закладів, оптимізації складу та площ приміщень тощо.

4. На Рис. 1.7 «Еволюція архітектурно-планувальної структури СЗДО» не наведено графічні приклади еволюції архітектури та функціонально-планувальної структури об'єкта дослідження. Рисунок 2.10 «Принципи архітектурної організації СЗДО» та рис. 3.4 «Перспективна номенклатура типів СЗДО» бажано було б проілюструвати авторськими проектними пропозиціями, розробленими із застосуванням запропонованих у ході дослідження принципів.

Зазначені вище зауваження не зменшують загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Осичанського Віктора Володимировича на тему «Методичні основи архітектурно-планувальної організації спеціальних закладів дошкільної освіти»

виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 19 «Архітектура та будівництво». Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувач Осичанський Віктор Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» в галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».

Опонент:

Доктор архітектури, професор,
професор кафедри архітектури і дизайну,
Івано-Франківського національного технічного
університету нафти та газу,
заслужений діяч науки і техніки України

*Підпис проф.
посвідчую:*

Ольга ЖОВКВА
професор ЗНР

